

ВИСНОВОК

рецензента

доктора педагогічних наук, професора,
професора кафедри фортепіанного виконавства та педагогіки мистецтва
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Паньків Людмили Іванівни

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів
дисертації

Клим'юка Юрія-Станіслава

Формування аксіологічної компетентності вчителів музики

і хореографії на засадах інтеграційного підходу»,

поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії

з галузі знань 01 Освіта/ Педагогіка

за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)

Дисертацію присвячено теоретико-методичному дослідженню проблеми формування аксіологічної компетентності майбутніх учителів музики та хореографії у закладах вищої освіти. У дисертації представлено розробку методики формування аксіологічної компетентності майбутніх учителів музики та хореографії на засадах інтеграції.

Актуальність теми дослідження не викликає сумніву. Аксіологічна проблематика завжди була і є ключовою в мистецькій освіті. Ідеали добра і краси, прагнення людини до любові і справедливості зберігаються упродовж віків у художніх творах, вивчення яких допомагає молоді зорієнтуватися у ціннісній сфері життя, визначитися з власними пріоритетами сприймання оточуючого світу та особистісного зростання.

Автор дисертації справедливо наголошує на важливості формування аксіологічної компетентності вчителів музики та хореографії, що може виражатися через зв'язок педагогічних цінностей і цінностей мистецтва, стимулюючи інноваційну професійну діяльність фахівця, його здатність транслювати культурні цінності учням. Погоджуємося також із твердженням автора, що аксіологічно-компетентісна спрямованість навчання дозволяє зосередити увагу на розкритті цінностей як істотно сильних сторін особистості, її інтелектуальних, морально-духовних та творчих можливостей, що виражається в умінні вільно орієнтуватися в різноманітних ситуаціях і застосовувати інноваційні проєкти (Стор. Дисертації). Втім, аналізуючи стан сучасної мистецько-педагогічної освіти, Клим'юк Юрій-Станіслав виявляє низку суперечностей, що потребують розв'язання, зокрема, між: широким застосуванням поняття «аксіологічна компетентність» у педагогічній лексиці та недостатнім обґрунтуванням її сутності, змісту та структури у сфері мистецької освіти; нагальною потребою у підготовці педагога-хореографа та педагога-музиканта, здатних до інновацій у відповідності з пріоритетами мистецької освіти та реальним рівнем випускників ВНЗ; важливістю формування

інноваційного потенціалу вчителів музики та хореографії в умовах модернізації мистецької освіти та відсутністю визначених критеріїв його оцінювання. З огляду на це, вважаємо обрану тему дослідження - «Формування аксіологічної компетентності вчителя музики і хореографії на засадах інтегративного підходу» - важливою і актуальною для сучасної мистецької освіти та практики.

Мета дослідження полягає в науковому обґрунтуванні теоретико-методичних засад та експериментальній перевірці ефективності організаційно-методичної моделі формування аксіологічної компетентності вчителя музики і хореографії на засадах інтегративного підходу.

Зазначена мета передбачала необхідність постановки низки завдань, у процесі вирішення яких автором обґрунтовано теоретичні засади і провідні наукові підходи до проблеми формування аксіологічної компетентності вчителів музики та хореографії на засадах інтегративного підходу в процесі фахової підготовки; з'ясовано сутність базових понять «професійна компетентність», «аксіологічна компетентність учителя хореографії», «фахова підготовка», у контексті досліджуваної проблеми; розкрито зміст і структуру аксіологічної компетентності вчителів хореографії; розроблено та експериментально перевірено організаційно-методичну модель формування аксіологічної компетентності майбутніх учителів музики та хореографії в процесі фахової підготовки.

Для досягнення мети дослідження та розв'язання поставлених завдань було використано теоретичні, емпіричні, статистичні методи. До теоретичних віднесено: системний аналіз (історичний, порівняльний, дефінітивний) для узагальнення, систематизації, конкретизації, порівняння та зіставлення різних поглядів вчених, обґрунтування науково-теоретичних засад проблеми хореографічного навчання студентів у системі вищої педагогічної освіти України, визначення сутності ключових понять дослідження, з'ясування педагогічних умов підготовки студентів до хореографічної діяльності; моделювання з метою побудови організаційно-методичної моделі відповідного навчання. До групи емпіричних методів належать: педагогічне спостереження, опитування, тестування, аналіз результатів хореографічного навчання; вивчення позитивного досвіду навчання в хореографічній студії, педагогічний експеримент для перевірки ефективності розробленої методики хореографічного навчання студентів у системі вищої педагогічної освіти. Третю групу склали методи математичної статистики і графічної обробки експериментальних даних (з метою перевірки ефективності запропонованого методичного забезпечення; достовірності результатів проведеної дослідно-експериментальної роботи).

Науково-теоретичним здобутком дисертанта є обґрунтування сутності, змісту і структури аксіологічної компетентності вчителя-хореографа. У першому розділі дисертації подано авторське визначення цього поняття як комплексу когнітивних, орієнтаційних і операційних елементів професійної діяльності, що засновується на позитивних аксіологічних орієнтаціях особистості і дозволяє творчо інтерпретувати хореографічні твори, розкривати

їх морально-філософський зміст, а також практично використовувати отримані знання у професійній діяльності.

Автор переконує, що сформованість аксіологічної компетентності майбутнього педагога-хореографа охоплює когнітивну, мотиваційну, емоційну, діяльнісну сфери. Такі особистісні прояви було закладено у зміст структурних компонентів аксіологічної компетентності, таких, як: мотиваційно-цільовий, когнітивно-аналітичний, емоційно-рефлексивний та інтерпретаційно-творчий. Розкриваючи зміст цих компонентів, автор схарактеризував різні сторони фахової підготовки педагогів-хореографів, що дало змогу повніше вивчити і оцінити всю складність і багатогранність досліджуваного процесу, ефективність якого значною мірою залежить від застосованих у навчальному процесі наукових підходів, принципів та педагогічних умов.

Так, у другому розділі дисертації, який присвячено обґрунтуванню методичного забезпечення досліджуваного процесу, представлено наукові *підходи* (аксіологічний, компетентнісний, синергетичний, інтеграційний та культурологічний), *принципи* (пізнавальної активності, емпатійності, ціннісної інтеграції, творчої ініціативи та моделювання мистецького пізнання), *педагогічні умови* (насичення аксіологічним компонентом змісту навчальних програм з фахових хореографічних дисциплін; розширення хореографічного тезаурусу майбутніх педагогів-хореографів; націленість аксіологічного компонента у фахових дисциплінах на майбутню педагогічну діяльність) та схарактеризовано *організаційно-методичну модель* формування аксіологічної компетентності вчителів музики та хореографії на засадах інтеграції. Означена модель охоплює такі блоки:

- методологічно-цільовий – містить мету, педагогічні умови, наукові підходи та принципи навчання;
- процесуально-змістовий – включає форми, методи, творчі завдання у галузі хореографічного навчання та педагогічні умови їх реалізації;
- структурно-результативний – містить компоненти, критерії та рівні сформованості аксіологічної компетентності студентів.

Вважаємо авторську розробку досить вдалою, логічно побудованою і переконливою.

Під час діагностувальної роботи на констатувальному етапі дослідження було визначено критерії та показники, а також рівні сформованості аксіологічної компетентності студентів факультетів мистецтв – адаптивний (низький), репродуктивний (середній), поглиблений (достатній) і творчий (високий). Отримані результати констатувального експерименту дозволили автору розробити і впровадити поетапну методику формування аксіологічної компетентності студентів факультетів мистецтв у процесі фахової підготовки, яка складається з чотирьох взаємообумовлених етапів, а саме: проблемно-пізнавального, комплексно-оцінного, аналітико-моделюючого, творчо-проективного.

Сформованість першого, мотиваційно-пізнавального компонента на проблемно-пізнавальному етапі формувального експерименту забезпечувалася методами навчальної дискусії, кейс-методом, проведенням творчих

конференцій, демонстрації музично-хореографічних творів, створення презентацій тощо.

Другий, комплексно-оцінювальний етап формувального експерименту було спрямовано на формування здатності студентів розуміти сам процес фахової підготовки, пізнавати можливості використання засобів мультимедіа, вивчати методики пластичної виразності, усвідомлювати, сприймати і переробляти теоретичну та методичну інформацію у практичній діяльності. Педагогічна робота на цьому етапі спрямовувалась також на розвиток бажання студентів та їх спроможності самостійно застосовувати на практиці засвоєні знання. Основними методами цього етапу були: використанням медіа-засобів, творчі диспути, методи візуального підкріплення відчуттів, евристичний пошук, тестування, тощо.

На третьому, аналітико-моделюючому етапі проведено експериментальні дії з формування емоційно-рефлексивного компоненту. Саморегуляція емоційного стану студентів фіксувалась під час проведення репетиційної роботи та концертної діяльності у процесі спілкування з іншими виконавцями. Основними методами цього етапу були: проведення брифінгів, вирішення складних ситуативних ситуацій, використання серії аутотренінгів, тощо.

На четвертому, творчо-проективному етапі формувального експерименту було проведено педагогічну роботу з формування здатності студентів факультетів мистецтв до творчого втілення художніх задумів у виконавській діяльності. Основними методами цього етапу були: проблемно-пошукові методи, метод проектів, методи самоаналізу, варіювання музично-хореографічних пластичних інтонацій, проектування, творчі завдання тощо.

У перебігу дослідно-експериментальної роботи виявлено статистично достовірну позитивну динаміку формування аксіологічної компетентності експериментальної групи в порівнянні з контрольною. Тим самим доведено ефективність запропонованої методики формування аксіологічної компетентності вчителів музики та хореографії на засадах інтеграційного підходу. Загалом, результати дослідно-експериментальної роботи викладено досить коректно і переконливо.

Вважаємо, що дисертаційне дослідження має наукову новизну, теоретичне і практичне значення.

Наукова новизна отриманих результатів дослідження полягає в тому, що *вперше*:

- здійснено цілісний аналіз проблеми формування аксіологічної компетентності вчителя музики і хореографії на засадах наукових підходів (системного, компетентнісного, синергетичного, аксіологічного, культурологічного, особистісно-орієнтованого, інтегративного); визначено педагогічні принципи (пізнавальної активності, емпатійності, комунікативності, творчої ініціативи, моделювання художнього пізнання); обґрунтовано педагогічні умови формування аксіологічної компетентності майбутніх учителів хореографії в процесі фахової підготовки у вищому педагогічному закладі; розроблено авторську концептуальну організаційно-методичну модель, яка охоплює єдність концептуально-цільового, змістово-

організаційного, методичного, результативно-прогностичного блоків; розроблено компоненти та критерії з відповідними показниками, а також рівні для оцінювання аксіологічної компетентності майбутніх педагогів-хореографів.

- удосконалено наукові уявлення щодо сутності поняття «аксіологічна компетентність вчителя хореографії»; зміст і структури творчого потенціалу майбутніх учителів музики і хореографії у єдності мотиваційно-діяльнісного, когнітивно-аналітичного, інтерпретаційно-творчого та емоційно-рефлексивного компонентів.

- подальшого розвитку набули методи і ресурси формування аксіологічної компетентності на основі розвитку творчої індивідуальності особистості.

Теоретичне значення дисертації полягає у подальшому розвитку та вдосконаленню системи професійно-педагогічної підготовки студентів мистецьких спеціалізацій у закладах вищої освіти.

Практичне значення дисертації полягає: в упровадженні педагогічних умов та методики формування аксіологічної компетентності майбутніх учителів хореографії в процесі фахової підготовки; систематизації досвіду видатних педагогів-хореографів у системі вітчизняної професійної освіти.

Текст дисертації викладено доступною мовою, сучасним науковим стилем з критичним аналізом та висновками. Основні положення та висновки дисертації отримані автором самостійно.

Основні теоретичні положення та результати дисертаційної роботи повною мірою відображені у 9 наукових публікаціях, серед яких 3 публікації у провідних фахових виданнях України, 2 – у міжнародних виданнях, 4 – праці апробаційного характеру, що свідчить про повноту викладу основних положень та результатів дисертаційного дослідження.

Позитивно оцінюючи дисертаційну роботу, вважаємо за необхідне висловити деякі дискусійні положення, *зауваження та побажання*:

ажано більш широко висвітлити в дисертації результати дослідження процесу формування аксіологічної компетентності студентів музичних спеціалізацій (майбутніх учителів музики), а не зосереджуватись лише на хореографічній підготовці майбутніх педагогів, оскільки предмет дослідження охоплює фахову підготовку вчителів музики та хореографії.

загальних висновках дослідження та в анотації бажано представити статистичні дані та динаміку формування аксіологічної компетентності вчителів музики і хореографії у процесі застосування авторської методики.

отребує доопрацювання оформлення списку використаних джерел та авторських публікацій.

Висловлені зауваження є рекомендаційного характеру і не впливають на загальну позитивну оцінку виконаної роботи.

Вважаємо, що дисертаційна робота Клим'юка Юрія-Станіслава «Формування аксіологічної компетентності вчителів музики і хореографії на засадах інтеграційного підходу» є завершеною, виконаною на належному науково-теоретичному рівні, має авторську, логічно побудовану, концептуальну структуру. Завдання роботи повністю вирішено, мета досягнута.

Висновок. Дисертація Клим'юка Юрія-Станіслава «Формування аксіологічної компетентності вчителів музики і хореографії на засадах інтеграційного підходу» є цілісним завершеним дослідженням, що відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 і може бути подане до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

Рецензент –

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри фортепіанного виконавства
та педагогіки мистецтва
факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського
Українського державного університету
імені Михайла Драгоманова

Людмила Паньків
спец. вк. [signature] А. Думаненко